

**AOF
NATURVANDRINGER**

**BUSTUR TIL VORPOMMERN:
WOLIN og RÜGEN**

DEN 4.-7. JUNI 2006

Deltagere:

Lene & Hans Hjeds

Grethe og Harry Andersen

Birgit og Alex Sørensen

Annette og Jørgen Palm Petersen

Ib, Kaj og Finn Bjørn Hansen

Margrethe Thale

Tove Larsen

Jette Winge Høier

Inge Halvorsen

Else Freundt

Inga Trans

Anne Bertelsen

Kirsten Østergaard

Niels-Henrik Højbjerg Nielsen

Birgitte Garde

Birte Brask

Mette Thoresen-Lassen

Turleder:

Christian Rørdam

Buschauffør:

Jan Jensen, Vibberød Bus

**AOF-Birkerød, Naturvandrerholdets tur til Pommern
4. - 7. juni 2006**

Søndag 4. juni

Afgang kl. 6.00 med Vipperød Bus og Jan Jensen som chauffør mod færgen Gedser-Rostock.

Obseriet begyndte allerede i Gedser Havn, hvor en husrødtjert sang fra tagene.
Under overfarten: skarv, ederfugl, havterne, splitterne, sølvmåge, svartbag, hættemåge.

Rostock Havn:

Toplærke i vejrabatten.

Set fra bussen på vej mod Tribsees: hvid stork (1 i vejgrøften, 3 svævende lavt over markerne) tårnfalk, rød glente, musvåger, bysvaler, land-svaler, ringdue, mursejler.

Tribsees kl. 11.30-12.30

Grøn frø højlydt ! Rørsanger, kærsanger, rør-spurv, munk, solsort, bysvale, digesvale, land-svale, mursejler, musvåge 2, rød glente 1, græs-hoppesanger 1, savisanger 1 -måske 2, hvid stork, lille lappedykker hørt, gøg, gråand, knopsvane.

Billede: Flagermus-vandnymfe, Coenagrion pulchellum

Gifttyde, toradet star, top-star, vand-skræppe, krebseklo i meget store bestande. På oplysningstavlen kunne læses, at krebsekloen er æglægningsplante for grøn moasikguldsmid - Aeshna viridis, en af de tre guldsmede, der er fredede på europæisk plan.

Billede: Langs stien fandtes flere piletræer, der tydeligt var gnavet af bæver.

Motorvej fra Tribsees mod den polske grænse ved Kolbaskowo, hvor vi ankom kl. 15. 30. : Rørhøg 2, rød glente 4+, tårnfalk 2+, musvåge, ravn, husskade, hvid vipstjert, gråkrage.

På en P-plads, hvor vi gjorde en kort tissepause: Tadder-vikke, tofrøet vikke, finbladet vejsennep, jordrøg.

Kolbaskowo: Mens Jan ordnede grænsepapirer blev der tid til at skue ud over et lille vådområde: Nattergal, blåmejse, bogfinke, gråspurv, toplærke, fasan, tornsanger, gøg, rørhøg, ravn, løvsanger, gråand, rød glente.

Kolbaskowo-Miedzydroje:

Spurvehøg 1, fiskehejre, stor flagspætte, stær, skovskade, tårnfalk, musvåge.

I Miedzydroje blev vi efter en omstændelig gennemgang af pas og forvekslinger af, hvem der boede på værelse med hvem, indlogeret på Hotel Rybak og bænkedes os i vor egen madsal, hvor middagen efter hotellets valg blev sat på bordet.

Under middagen ankom reservatadministratoren fra Karsiborska Kepa, Pawel Jablonsky for at følge os ud til vandsangerens yngleplads. Men vi havde overset det faktum, at Jan var kørt hjemmefra kl. 05, og derfor ikke måtte køre bus længere end til kl. 21. Og da vi først kom afsted fra hotellet kl. 19, kunne vi ikke nå gåturen helt ud til vandsangerens parceller i reservatets rør- og starsumpe. Men vi kørte ud til reservatet og gik en kort tur i byen Karsibor.

På vejen derud stoppede vi før broen for at lytte efter regnsøver. Vi så en trane, en fiskehejre, en havørn, mange skarver og hørte en rørsanger.

Karsibor kl. 20-20.30

Husrødstjert 1, savisanger 1, rørsanger, grøn frø, latterfrø ?, taffeland, trolldand, gråstrubet lappedykker, landsvaler, hvid vipstjert, fiskehejre 2, stære, havørn 1.

Mandag 5. juni

Miedzydroje: morgentur 6.30-8.00 i skoven øst for byen op til udsigtspunkt.

Gennem hotellets altandør hørtes en karmindompap synge udenfor kl. 6.

Munk s, lille fluesnapper mindst 4 syngende, rødstjert s, spætmejse s, musvit, huldue s, gærdesmutte s, skovsanger 2s, solsort s, træløber 1.

Billede: Ud over de herligt mange lille fluesnapper fik vi alle et nyt pattedyrskryds i skoven: Mange steder sås sporene af vildsvin, der havde rodet i skovbunden. Og pludselig så vi et voksent dyr løbe gennem skoven!

Ved udsigtspunktet, hvor man kunne skue langt ud over havet, stod en oplysningstavle med hjælp til bestemmelse af fisk ! Det lykkedes dog ikke at se nogen af de dyr, der var vist på tavlen.....

Miedzydroje - Warnowo station: Spadseretur gennem skoven i regnvej, kl 9-12.30

Krybende læbeløs, skov-springklap, skovstjerne.

Munk, Bogfinke, sortspætte 1, sangdrossel, stor flagspætte, lille fluesnapper 2, sortmejse, grønspætte hørt, skovsanger, rødhals, rødrygget tornskade, gulspurv, skarv, mursejler,

landsvale, skovskade, havørn, gransanger.

Et sted kom vi til at gå til højre, hvor vi skulle være gået til venstre. Så havnede vi ude ved jernbanelinjen og måtte gå et langt stykke langs sporet. Jernbanelegemet var tilsyneladende opbygget af kalkgrus, og vi fandt mange arter med forkærlighed for næringsfattig og kalkrig, sandet jordbund:

Gul reseda, sølv-potentil, småkronet gedeskæg, vår-spergel, rank forglemmegej, flipkrave, stinkende karse, brudurt, finbladet vejsennep, foder-vikke, tofrøet vikke, sæbeurt, pengeurt, cypres-vortemælk, sandskæg, skov-springklap,

Billede: rød hullæbe

slangehoved, majblomst, liljekonval, skovstjerne, lund-rapgræs, læge-ærenpris, mark-forglemmigej, håret høgeurt, hundetunge, oksetunge, tandrod, berberis, Robinia pseudo-acasia, skov-hullæbe, eng-brandbæger, gul reseda.

Warnowo station og Luniewo-reservatet kl. 12.30: Løvsanger, tornirisk, gærdesanger, gransanger, sjagger, grøn frø.

Mokrzyca Mala kl. 13.30: Storkerede med unger.

Lubin kl. 14.-14.45: Rørhøg over deltaet.
På bakken: Tornsanger, gulbug, havesanger, husrødstjert, gulspurv, kærsanger.
I vandet: taffeland, troldand, toppet lappedykker. Der var også en forskrækkelig masse myg !

Fra Lubin over Zielonka, forbi Tyrkis-søen

Zielonka: Rødrygget tornskade, kærnebider, stære, gulspurv. Fra udsigtspunktet Zielonka havde vi et fantastisk vue ud over hele deltaet med Karsibor og vandsangerlokaliteten i baggrunden (*Billedet*). I et træ i det fjerne sad en havørn.

Skoven: Tandrod, bibernelle, nikkendel limurt, berberis, skov-hullæbe ? (kun blade). Skovsanger, sangdrossel.

Wapnika: Rødstjert, nattergal, gærdesanger, hvid vipstjert.

Efter aftensmad på hotellet blev det igen tid til en bustur med Pawel ud til Karsibor og øerne med vandsanger.

Karsibor Fra kl. 19: Rødrygget tornskade 1 m, knopsvane 2, karmincompap 2s, vibe, savisanger s, storspove hørt, trane hørt, sivsanger s, havørn i det fjerne, rørhøg 5, gøg, blishøne.

Lige ved indgangen til reservatet satte en gullig vipstjert sig i en busk i modlys. Da vi fik lidt bedre belysning var det tydeligt, at hele hovedet var knaldgult: CITRONVIPSTJERT ! Den var ny for os alle sammen. Den var tydeligvis ret stedfast, og lidt senere fik nogen øje på citronvipstjert nr. 2. Pawel bekræftede, at der tidligere i år var set et kurtiserende par på stedet, så han tog vor iagttagelse som bekræftelse på, at parret yngler på stedet i år ! Den breder sig tilsyneladende mod nordvest. Hvornår ses det første ynglepar på Lolland ?

Vi traskede langt ad små grusveje og kiggede på landskabet, der var inddelt i dyrkningsparceller. Pawel forklarede, hvor vigtigt det er for vandsangeren, at vegetationen høstes på det rigtige tidspunkt, så store arter af star kan vinde over tagrør og andre græsser. Starvegetation er det eneste, vandsangeren accepterer. Langt ude på øen kom vi til en stor parcel med meget kær-star og stiv star. Og inden længe havde vi lokaliseret den første snerrende/syngende

vandsanger. Vi stod nærmest midt i en mindre koloni. Vi så og hørte mindst 3 syngende fugle meget fint.

På vej hjem begyndte en ny lyd at blande sig i koret. Den fløjtende stemme af grønbroget tudse.

Tirsdag 6. juni

Afgang kl 9 mod Wolin-parken i øens sydøst-hjørne med stop i Golan, Kodsob og Unin:

Golan: Spadseretur fra landevejen ud til udsigtpunktet ved Golan: Finger-star, sand-karse, nikkende flitteraks, lille korsnæb hørt, ravn, bogfinke, munk, skovsanger.

Kodsob: En beboet storkerede.

Unin: kl. 10.15: Tornirisk, tornsanger, rød glente 1, havørn 2, musvåge, fiskehejre, husrød-stjert, hedeheg. Også her fandt vi en storkerede med unger. Blød storkenæb, lådden storkenæb.

Wolin Park: Snog, Bogfinke, havesanger, munk, misteldrossel, gøg, drosselrørsanger, atling-and, rørspurv, rørhøg, sivsanger, sangdrossel, gulspurv, toppet lappedykker, grønirisk, rødrygget tornskade, stillits, gul vipstjert, hvid vipstjert, mursejler, stær, fiskehejre, rød glente.

Filtet hestehov, strand-kvan, kalmus, næbstar, toradet star, sylt-star, rødbrun kogleaks, gul iris, strand-trehage, mistelten, knæbøjet rævehale, ungarsk gyldenris, håret star.

På en sandet, sydvendt bakkeskråning sås et mylder af skov-sandspringer (*Billede*). Og Birgitte, der gik ind i skoven, var den eneste, det lykkedes at høre en pirol.

Fra Wolin-øen gik det så direkte med kun få korte pauser syd om deltaet, ind i Tyskland og nordpå mod Stralsund og videre til Sassnitz. Vi blev indkvarteret på Hotel Rügen og tog en aftentur ud til feriebyen **Neddesitz**, der ligger ved siden af et nedlagt kalkbrud.

Efter Christians tolkning burde dette kalkbrud være det sted, der bl.a. i Flora og Fauna omtales som Quoltitz-bruddet, hvor der skulle vokse mange arter orkideer.

Det viste sig, at det rigtige kalkbrud nok snarere ligger en lille km mod nord ad svært tilgængelige småveje. Så det blev ikke til de store orkideoplevelser. Men vegetationen bar dog tydeligt præg af kalkundergrunden:

Bibernelle, knold-ranunkel, esparsette, mælkeurt, lav tidsel, merian, skov-gøgeurt i knop, vild hør, kantet perikon, faldkravet kodriver. Det er tydeligt, at vegetationen på grund af den lange, hårde vinter er 1-2 uger bagud et normalt forår.

Rødrygget tornskade og nattergal. Desuden hørte vi en vagtel ! Og på hjemvejen stoppede vi i mørket og kunne høre løvfrøernes rækkerækkerække.

Onsdag 7. juni

Sassnitz: Også her kunne karmindompap høres synge uden for hotellet. Desuden hørte NH turens eneste gulirisk. Vi kørte op til den sydlige udkant af skoven nord for Sassnitz og gik en tur ud langs kysten i håb om at finde nogen orkideer:

En beboet ravnerede, gærdesmutte. Ellers en meget stille skov.

Piratenschlucht: Tandrod, svarerod, merian, bakke-tidsel, nik-kende limurt, skov-star, seline, torskemund, enblomstret flitteraks, elfenbens-padderok, følfod, guldnælde, rederod, mellembrudt star og flintesten.

Ratzow-Königsstuhl: Fra Sassnitz kørte vi op til Ratzow, hvorfra vi spadserede gennem skoven til Königsstuhl. Vi var ikke klar over, at bussen faktisk måtte køre ind til Königsstuhl. Det havde været bedre at gå en tur ud fra dette turistificerede udsigtspunkt i stedet for at bruge tiden på at gå gennem skoven til stedet.

Stillits, bynkefugl, sortmejse, rødrygget tornskade, lærkefalk, skovsanger, bomlærke, rød glente, musvåge, spurvehøg, bølgekronet storkenæb. Men ud over rederod og nogen potentielle hullæbeblade så vi ingen orkideer. Til gengæld var der enormt mange turister.

Nonnensee 14-14.30: Nonnensee er en ret stor lavvandet sø med en skarv-koloni. Søen ligger ca. midt på Rügen mellem Stralsund og Sassnitz. Pibeand, skeand, krikand, knarand, taffeland, toppet lappedykker, knopsvane, grågås talrig, skarv, hættemåge (bl.a. en rede bygget på en indkøbsvogn liggende i vandet !), musvåge, hvid stork 2.

Ved søbredden myldrede det med vandnymfer, og vi fandt pyrenæisk storkenæb.

Det var turens sidste oplevelsesstop. Fra Rügen kørte vi til Rostock og tog færgen hjem til Gedser.

Indkvartering på de to hoteller og kontakt til Karsiborreservatlederen Pawel blev ordnet gennem

Marek Reich
Din Ven Travel Agency
Macieja Rataja 112
61-695 Poznań - Poland
tel./fax +48 61 828 90 58
www.dinven.com
marek@dinven.com
NIP 622100-72-74

Marek og flere af hans kolleger skriver glimrende dansk og kan absolut anbefales som rejsearrangører !

Aquatic Warbler given LIFE-line

04-12-2006

An estimated 95% of Aquatic Warbler habitat has been lost in the last century. A significant step has been taken toward the protection of key habitat for Europe's rarest songbird. OTOP (BirdLife Poland) is embarking on a large-scale project to protect key sites for the Globally Threatened Aquatic Warbler in Poland and neighbouring Germany.

The OTOP project - which is funded by the EU LIFE Nature Fund and also supported by the RSPB (BirdLife in the UK) -- aims to promote Aquatic Warbler-friendly management of 42,000 hectares (approximately 160 square miles) of fen and wet meadow, mostly in Poland, but also in a small part of Germany. For this area, suitable management plans will be developed and agreed with the local landusers. Of this, an area of about 3,000 ha will be restored as the project progresses. Where necessary, OTOP will also purchase land in key areas.

News of the project represents a significant step toward the protection of the legendary Biebrza Marshes in Northeast Poland, which are one of the focus areas of this project. OTOP has secured the purchase of the first parcels of land in what is planned to become a very valuable place for birds, local people and visitors.

"The wildlife of the Biebrza Marshes is incredibly important and distinctive. Four out of five of all the European Union's aquatic warblers occur here, as well as around half of the EU's greater spotted eagles, along with great snipe, elk and beaver." said Izabela Flor, Chief Executive of OTOP.

Commenting on the news, the RSPB's chief executive, Graham Wynne, said: "We are delighted that we can support this project with RSPB funds, to help ensure that this bird has a secure future in its European stronghold"

The threatened Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* is thought to have declined significantly in Europe as a result of loss of suitable fen mire habitat -- an estimated 95% of habitat has been lost in the last century.

The project represents new ground for both of the BirdLife Partners involved. For the RSPB, it represents their first contribution to overseas land purchase. For OTOP, the project is also new ground; as a recent member of the EU, they have access to EU LIFE Funds, a vital resource for conservation in EU member states.

"Since joining the European Union in 2004 there have been new challenges to wildlife conservation in Poland like intensive agriculture, but alongside this there are more opportunities like the EU LIFE Funds that will allow us to protect important habitat like these marshes."- Izabela Flor, Chief Executive of OTOP.